

**Інформаційна довідка
щодо проектів законів України
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
удосконалення конкурсного відбору на посаду судді
Конституційного Суду України» (реєстр. № 14149 від 24.10.2025) та
«Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо
удосконалення конкурсного відбору на посаду судді
Конституційного Суду України» (реєстр. 14149-1 від 27.10.2025)***

***Анотація.** В інформаційній довідці висвітлено результати аналізу проектів законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України (реєстр. № 14149 від 24.10.2025) та альтернативного до нього «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України (реєстр. № 14149-1 від 27.10.2025), спрямованих на удосконалення деяких положень порядку конкурсного відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України.*

***Ключові слова:** Конституційний Суд України, Регламент Верховної Ради України, Дорадча група експертів, кандидат на посаду судді Конституційного Суду України, конкурсний відбір.*

Вступ

З ухваленням 02 червня 2016 року Закону України «Про внесення змін до Конституції України (щодо правосуддя)» статтю 148 Основного Закону України було викладено в новій редакції та встановлено, що відбір кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України здійснюється на конкурсних засадах у визначеному законом порядку. Вже у липні 2017 року зазначені конституційні положення щодо конкурсного відбору були реалізовані в новій редакції Закону України «Про Конституційний Суд України» (далі – Закон), в якому відображено принципово нові засади роботи Конституційного Суду України та запроваджено новий порядок відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України.

Нині норми Закону щодо порядку конкурсного відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України вже двічі зазнавали корегування, зокрема в частині удосконалення положень, що регламентують діяльність Дорадчої групи експертів (далі – ДГЕ) – спеціального органу, покликаного сприяти суб'єктам, які призначають суддів Конституційного Суду України, в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.

Свого часу на важливості імплементації законодавства про процедуру призначення суддів Конституційного Суду України, включно з попереднім добором на основі оцінки їхньої доброчесності та професійних навичок,

відповідно до рекомендацій Венеціанської комісії також акцентувалось у Висновку Європейської Комісії щодо заяви України на вступ до Європейського Союзу¹.

Основна частина

Проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України» (реєстр. № 14149 від 24.10.2025) (далі – законопроект № 14149) та альтернативний до нього проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України» (реєстр. № 14149-1 від 27.10.2025) (далі –законопроект № 14149-1) мають спільну мету і спрямовані на удосконалення законодавчого регулювання порядку конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України. У пояснювальних записках до законопроектів зазначається, що за результатами відповідного конкурсного відбору в рекомендаціях Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (далі – Комітет) відмічається про те, «що процес підготовки питання призначення суддів Конституційного Суду України виявив ряд проблем на етапі сприяння ДГЕ суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду України в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України». Також, на думку авторів законопроектів, для ефективної взаємодії, однозначного і спільного розуміння конкурсного процесу призначення суддів Конституційного Суду України суб'єктами призначення і ДГЕ потребує уточнення допоміжний статус цього органу.

Так, пропоновані законопроектом № 14149 зміни до Закону та Регламенту Верховної Ради України передбачають, що: ДГЕ є допоміжним органом суб'єктів призначення суддів Конституційного Суду України; організаційно-технічне забезпечення діяльності ДГЕ покладається на Секретаріат Конституційного Суду України і включає, зокрема, але не виключно, забезпечення її документообігу, реєстрацію вхідної та вихідної кореспонденції, зберігання та захист персональних даних та іншої конфіденційної інформації, що була зібрана та/або отримана ДГЕ під час виконання її повноважень; конкурс проводиться на всі вакантні посади суддів Конституційного Суду України, але список оцінених ДГЕ кандидатів, які відповідають критеріям високих моральних якостей та визнаного рівня компетентності у сфері права, має становити не менше двох кандидатів на одну вакантну посаду; конкурсна комісія, Комітет, Рада суддів України протягом 30 днів з дня отримання списку можуть оголосити новий конкурс на таку вакантну посаду; конкурсна комісія, Комітет, Рада суддів

¹ Висновок Європейської Комісії щодо заявки України на членство в Європейському Союзі, прийнятий в Брюсселі 17 червня 2022 року. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/uk/qanda_22_3802

України проводять співбесіду з кандидатами, включеними до списку оцінених кандидатів, після отримання від ДГЕ такого списку, рішень ДГЕ щодо оцінки відповідності кожного кандидата, а також копій всіх документів, інформації, зібраних та/або отриманих ДГЕ стосовно оцінених кандидатів; після закінчення конкурсу ДГЕ передає всю інформацію, отриману та/або зібрану нею під час оцінювання кандидатів, до Секретаріату Конституційного Суду України для зберігання.

У законопроекті № 14149-1 єдиною відмінною від законопроекту № 14149 є пропозиція, згідно з якою після завершення конкурсу всі документи, інформація, отримані та/або зібрані ДГЕ стосовно кандидатів, передаються Секретаріатом Конституційного Суду України для зберігання суб'єктам призначення суддів Конституційного Суду України.

Поділяючи загалом позицію суб'єктів права законодавчої ініціативи стосовно необхідності удосконалення порядку конкурсного відбору кандидатур на посаду судді Конституційного Суду України, водночас вважаємо за доцільне висловити деякі міркування стосовно окремих положень законопроектів.

Спірними, на наш погляд, є пропозиції законопроектів щодо уточнення правового статусу ДГЕ в частині того, що ДГЕ є допоміжним органом суб'єктів призначення суддів Конституційного Суду України та утворюється з метою сприяння їм в оцінюванні моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України. Так, чинні норми Закону розкривають зміст правового статусу ДГЕ як незалежного, самоврядного постійно діючого органу. Таке розуміння впливає з приписів Закону, закріплених, зокрема, у частині другій, пункті першому частини двадцять п'ятої статті 10², згідно з якими ДГЕ здійснює свою діяльність відповідно до Конституції України, цього Закону та Положення про Дорадчу групу експертів, яке розробляє та затверджує ДГЕ.

Для з'ясування правових підстав створення та діяльності допоміжних органів, зокрема тих, що діють при Президентові України, слід звернутися до його повноважень, установлених пунктом 28 частини першої статті 106 Конституції України, згідно з яким Президент України «створює у межах коштів, передбачених у Державному бюджеті України, для здійснення своїх повноважень консультативні, дорадчі та інші допоміжні органи і служби». Одним із таких допоміжних органів є Офіс Президента України (постійно діючий допоміжний орган, утворений Президентом України)². Тобто Президент України самостійно, реалізуючи надане йому повноваження, створює допоміжні органи.

Частиною першою статті 85 Конституції України визначено повноваження парламенту. Відповідно до частини другої статті 85 Основного Закону України Верховна Рада України здійснює також інші повноваження, які відповідно до Конституції України віднесені до її відання. Утім, серед конституційно визначених повноважень Верховної Ради України відсутні повноваження щодо створення допоміжних органів при парламенті для сприяння йому в оцінюванні

² Положення про Офіс Президента України : Затверджено Указом Президента України від 25 червня 2019 року № 436/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436/2019#Text>

моральних якостей і рівня компетентності у сфері права кандидатів на посаду судді Конституційного Суду України.

Законопроектом № 14149 пропонується доповнити статтю 10⁸ Закону новою частиною десятою, передбачивши, що «вся інформація, отримана та/або зібрана ДГЕ стосовно кандидатів після завершення конкурсу, передається для зберігання до Секретаріату Конституційного Суду. Це, своєю чергою, є логічним з огляду на норми частини тридцять першої статті 10² Закону, згідно з якими організаційно-технічне забезпечення діяльності ДГЕ покладається на Секретаріат Конституційного Суду України.

Висновки

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що, на нашу думку, законопроекти «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України» (реєстр. № 14149 від 24.10.2025) та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо удосконалення конкурсного відбору на посаду судді Конституційного Суду України» (реєстр. № 14149-1 від 27.10.2025) заслуговують на увагу, однак потребують доопрацювання з урахуванням висловлених міркувань.

*Дослідницька служба
Верховної Ради України*

** Цей документ підготовлений Дослідницькою службою Верховної Ради України як довідковий інформаційно-аналітичний матеріал. Інформація та позиції, викладені у документі, не є офіційною позицією Верховної Ради України, її органів або посадових осіб. Цей документ може бути цитований, відтворений та перекладений для некомерційних цілей за умови відповідного посилання на джерело.*